

วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า

ทักษะการแปลผล

และการให้คำปรึกษา

ทางคลินิก

Clinical Skills of Interpretation and Counseling

พิมพ์ศักดิ์ สุขเมขศรี
ดณัย มีแก้วคุณชร
กฤษณมน ฤทธิกาชัย
ชนปิติ สิริวรรณ

วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า

ทักษะการแปลผล

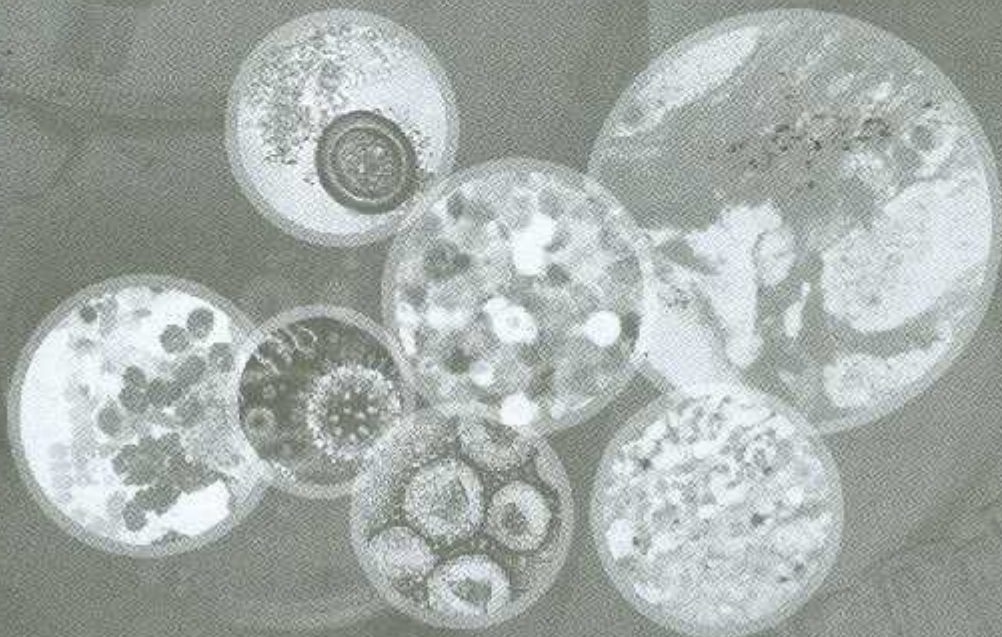
และการให้คำปรึกษา

ทางคลินิก

Clinical Skills of Interpretation and Counseling

เลขทะเบียน M 0150831
 วิชาแปลผล - 3 ส.ย. 2560
 เลขวิชาหนังสือ 11356
 9/1/21

เพิ่มศักดิ์ สุขุมศรี
 ดนัย มีแก้วคุณธร
 ทศพนมมณ ฤทธิภาชัย
 เชนปีติ สิริวรรณ

คำนำ

ทักษะการแปลผลและการให้คำปรึกษาทางคลินิกเป็นส่วนหนึ่งตามเกณฑ์มาตรฐานผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมของแพทยสภา พ.ศ. 2555 การจัดทำหนังสือทักษะการแปลผลและการให้คำปรึกษาทางคลินิกสำหรับนักเรียนแพทย์ทหารหรือนักศึกษาแพทย์และแพทย์เวชปฏิบัติทั่วไป สามารถใช้อ้างอิงเพื่อฝึกฝนให้เกิดความชำนาญในการดูแลผู้ป่วยต่อไป

คณะผู้จัดทำใคร่ขอขอบพระคุณคณาจารย์และผู้เชี่ยวชาญจากทุกภาควิชาจากวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า และโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ที่มีส่วนร่วมในการทำให้หนังสือเล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ขอขอบคุณวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า ที่สนับสนุนการจัดทำหนังสือทักษะการแปลผลและการให้คำปรึกษาทางคลินิก หวังว่าหนังสือเล่มนี้จะก่อประโยชน์ให้แก่แก่นักเรียนแพทย์ทหารหรือนักศึกษาแพทย์ แพทย์เวชปฏิบัติทั่วไปทุกท่านในการใช้เป็นคู่มือหรือเอกสารอ้างอิงในการประกอบวิชาชีพทางการแพทย์ต่อไป

กรุงเทพมหานคร

22 พฤศจิกายน 2558

เพิ่มศักดิ์ สุนทรศรี
คณบดี มีแก้วกฤษกร
กฤษณมน อุตริภาชัย
ชนปิติ สิริวรรณ
บรรณาธิการ

สารบัญ

		เลขหน้า
บทที่ 1	การแปลผลตรวจทางห้องปฏิบัติการโรคติดต่อ..... Laboratory Interpretation in Infectious Disease กิตติ ตระกูลอุบล ฐิติวัฒน์ ช่างประดับ จันทิมา ตริยพัฒน์กุล	1
บทที่ 2	การแปลผลสเมียร์เลือด..... Peripheral Blood Smear Interpretation อภิรัช ลิณะศิริ	16
บทที่ 3	การแปลผล Hemoglobin Typing..... Hemoglobin Typing Interpretation อภิรัช ลิณะศิริ	26
บทที่ 4	การแปลผลก๊าซในเลือดแดง..... Arterial Blood Gas Interpretation นิษฐา เอื้ออารีมิตร ประเชษฐ์ เรืองกาญจนเศรษฐ์	32
บทที่ 5	การแปลผลน้ำไขสันหลัง..... Cerebrospinal Fluid Interpretation ชกกรินทร์ ณ บางช้าง	46
บทที่ 6	การแปลผลน้ำในช่องเยื่อหุ้มปอด..... Pleural Effusion Interpretation นิษฐา เอื้ออารีมิตร	51
บทที่ 7	การแปลผลน้ำในช่องท้อง..... Ascitic Fluid Interpretation กตชนธ์ อุปะชฌาย์	63
บทที่ 8	การตรวจ สไปโรเมตรี และ Peak Expiratory Flow Rate..... An Approach to Interpreting Spirometry and Peak Expiratory Flow Rate ประพันธ์ กิตติวราวิทย์กุล	70
บทที่ 9	การอ่านและบรรยายคลื่นไฟฟ้าหัวใจ..... EKG Interpretation รณิศา จันทรัตน์	85

- บทที่ 10 ใบรับรองแพทย์.....
 Medical Certificate
 พิชญ์กิตต์ เก้าเอี้ยน
 การเขียนใบชันสูตรบาดแผล
 Forensic Medical Report
 นรุญ์ ทองสอน
 บทบาทของแพทย์ในฐานนิติเวชกับ “คดีความผิดทางเพศ”
 Doctors' Role in Forensic Field about Sexual Offense
 พิชญ์กิตต์ เก้าเอี้ยน
 การชันสูตรพลิกศพ
 Post Mortem Inquiry
 นรุญ์ ทองสอน
 การออกหนังสือรับรองการตาย
 Death Certificate
 นรุญ์ ทองสอน
- บทที่ 11 ทักษะการแปลผล : แปปสเมียร์.....
 Pap Smear Interpretation
 สุทธิศา อินทรบุพวัน
- บทที่ 12 แบบบันทึกอาหารเหลว/น้ำดื่มและการขับถ่ายปัสสาวะ.....
 Bladder Diary/Frequency Volume Chart
 เกียรติศักดิ์ ศิริศักดิ์พานิชย์
- บทที่ 13 การประเมินรอยโรคบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์ภายนอกของสตรี.....
 Evaluation and Management of Female Genital Ulcers
 กฤษณมณ กุทธิภาชัย
- บทที่ 14 การแปลผลการตรวจสเมียร์เลือดในเด็ก : กรณีตัวอย่าง.....
 The Interpretations of Peripheral Blood Smear in Children: Case Based Approach
 ชาญชัย ไตรวารีย์
- บทที่ 15 การแปลผลการทาบที่มีภาวะตัวเหลือง.....
 Neonatal Hyperbilirubinemia Interpretation
 นิธิพันธ์ สุขสุเมง
- บทที่ 16 ปรสิตหนอนพยาธิและโปรโตซัว.....
 Helminth and Protozoa
 มหิฎุทธ มุ่งกิน

<p>บทที่ 17 หลักการแปลผลทางเอกซเรย์ หลักการแปลผลภาพรังสีช่องท้องในภาวะฉุกเฉิน Acute Abdomen Interpretation บุญบง ทนุหัตถ์ หลักการแปลผลเบื้องต้นทางเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ของสมอง Basics CT Brain Interpretation อมงศ์รัตน์ เกาะสมบัติ หลักการแปลผลเอกซเรย์ปอด ระบบทางเดินหายใจและเมดิแอสติเนียม Interpretation of Chest Radiography, Respiratory system and Mediastinum กมลวรรณ จิ่งมิไรศ</p>	<p>173</p>
<p>บทที่ 18 การบาดเจ็บทรวงอก..... Chest Trauma ไพ บุญศิริ</p>	<p>225</p>
<p>บทที่ 19 ไข้หลังผ่าตัด..... Post Operative Fever ลนัย มีแก้วกฤษ</p>	<p>243</p>
<p>บทที่ 20 ภาพถ่ายทางรังสีในกระดูกใบหน้าหักที่พบบ่อย..... Radiology in Common Facial Fracture ชัยรัตน์ บุรุษพัฒน์</p>	<p>247</p>
<p>บทที่ 21 การแปลผลการตรวจความหนาแน่นกระดูก..... Bone Mineral Density Interpretation อรรถพัชร์ โกสิยตระกูล</p>	<p>256</p>
<p>บทที่ 22 การแปลผลการตรวจปัสสาวะ..... Urinalysis วิศิษฐ์ แก้วพุด ประเชษฐ์ เรืองกาญจนเศรษฐ์</p>	<p>260</p>
<p>ทักษะการให้คำปรึกษา</p>	
<p>บทที่ 23 ภาวะหมดประจำเดือน..... Menopause วัชรภรณ์ เพ็ญศิริ</p>	<p>271</p>
<p>บทที่ 24 โรคธาลัสซีเมียและสตรีตั้งครรภ์..... Thalassaemia and Pregnancy เข็มศักดิ์ สุขเกษมศรี</p>	<p>277</p>

บทที่ 25	การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการคุมกำเนิด..... Contraception Counseling ปองรัก บุญญาบุรุษย์	279
บทที่ 26	การทำร้ายตนเองและการฆ่าตัวตาย..... Suicide ทยา อังวิวัฒน์พงษ์	297
บทที่ 27	แนวทางการบริการให้คำปรึกษาก่อนและหลังการตรวจเลือดเพื่อหาภูมิคุ้มกัน..... HIV สำหรับแพทย์เวชปฏิบัติทั่วไป Guideline of Pre-test and Post-test Counseling for General Practitioner เอนกวิช เต็มบุญเกียรติ	301
บทที่ 28	การดูแลรักษาโรคข้อเข่าเสื่อม..... Approach and Management in Knee Osteoarthritis สุมาภา ชัยอำนาจ	308
บทที่ 29	โรคเกาต์..... GOUT สุมาภา ชัยอำนาจ	316
บทที่ 30	สารบ่งชี้มะเร็งที่ใช้ในเวชปฏิบัติ..... Clinical Use of Tumor Marker กษานต์ สีตารมณ์ ทักษะการให้คำปรึกษาผู้ป่วยที่ตรวจพบว่ามีค่าสารบ่งชี้มะเร็งสูงผิดปกติ Counseling for Rising Tumor Markers กษานต์ สีตารมณ์	324
บทที่ 31	การดูแลสุขภาพเท้าในผู้ป่วยเบาหวาน..... Foot Care in Diabetic Patients ไขมันเลือดผิดปกติ Dyslipidemia อภิสนี บุญญถาวรกุล	330
บทที่ 32	การให้คำปรึกษาการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพหัวใจและหลอดเลือด..... Exercise for Cardiovascular Health Counseling ภัทราวุธ อินทรวงศ์	341
บทที่ 33	การให้คำปรึกษาผู้ป่วยอัมพาตครึ่งซีกที่มีอาการปวดไหล่..... Counseling for Hemiplegic Patient with Shoulder Pain ชนศักดิ์ หทัยอารีย์รัมย์	347
บทที่ 34	การให้คำปรึกษาผู้ป่วยที่ถูกตัดขาในระยะแรกหลังการผ่าตัด..... Counseling for Lower Extremity Amputee in Early Postoperative Phase ชาญวิทย์ ไช้จันทรวงศ์	352

บทที่ 35	การให้คำปรึกษาการออกกำลังกายเพื่อรักษาไหล่ติด.....	355
	Counseling of Exercise in Frozen Shoulder	
	วิฑู กำเนิดดี	
บทที่ 36	การให้คำปรึกษาผู้ป่วยเข่าเสื่อม.....	360
	Counseling of Osteoarthritis of the Knee	
	สุมาลี ชี้อนาพรกุล	
บทที่ 37	การให้คำปรึกษาแนะนำการใช้อุปกรณ์บำบัดเพื่อให้ปอดขยายตัว.....	366
	Incentive Spirometry	
	พศวีร์ ขวัญช่วย	
บทที่ 38	การขออนุญาตก่อนทำหัตถการ.....	370
	Informed Consent	
	ศนัย มีแก้วกฤษกร	
	ดัชนี.....	376
	Index.....	378

การแปลผลตรวจทางห้องปฏิบัติการโรคติดเชื้อ

Laboratory Interpretation in Infectious Disease

กิตติ ตระกูลอุณ

จิตติวัฒน์ ช่างประดับ

จันทิมา ศรีพัฒน์กุล

สำหรับส่วนของการแปลผลตรวจทางห้องปฏิบัติการโรคติดเชื้อ¹⁻⁴ ในบทนี้จะมีแบบฝึกหัด ทดสอบข้อเขียนหลายๆ ครั้งจะ
ได้ใจได้

ในการบรรยายและตอบคำถามจากการแปลผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการโรคติดเชื้อนั้น มีข้อควรปฏิบัติและทำเนื่
จึงดังต่อไปนี้

1. สิ่งส่งตรวจ (specimen) คืออะไร เช่น เลือดหรือน้ำไขสันหลัง หรือ ปัสสาวะ เป็นต้น ชนิดของสิ่งส่งตรวจอาจ
ช่วยบอกชนิดของเชื้อ เช่น พบ gram positive cocci โมบิลิซันหลัง เชื้อที่พบบ่อยได้แก่ *Streptococcus pneumoniae*,
Streptococcus agalactiae เป็นต้น แต่ถ้าเป็นปัสสาวะจะทำให้คิดถึงเชื้อ *Enterococci spp.*, *Staphylococcus saprophyticus*
เป็นต้น
2. สิ่งส่งตรวจก่อนด้วยวิธีอะไร เช่น Gram stain, acid fast stain หรือ Wright stain เป็นต้น
3. คุณภาพของสิ่งส่งตรวจเป็นอย่างไร เช่น เลือดมีคุณภาพดีหรือไม่ (adequate sputum), สิ่งส่งตรวจมีเม็ด
เลือดขาวมากหรือไม่ (numerous white blood cells)
4. ตัวเชื้อโรคติดสีอะไร เช่น คัดสี gram positive, gram negative, หรือ acid fast positive เป็นต้น
5. รูปร่างของเชื้อเป็นอย่างไร เช่น cocci, bacilli, filament, หรือ hyphae
6. ถ้าเป็นเชื้อแบคทีเรียหรือเชื้ออื้อรวมกับอย่างไร เช่น อยู่เป็นคู่ เป็นสาย (chain) หรืออยู่ในกลุ่มคล้ายพวงอุ้ง
(cluster)
7. สำหรับเชื้อแบคทีเรียมีลักษณะพิเศษอะไรหรือไม่ เช่น มี capsule หรือข้อมติคสีหัวท้ายคล้ายเข็มกลัดซ่อน
ปลาย (safety pin) เป็นต้น
8. ถ้าเป็นเชื้อรา หรือ เชื้อ nocardia มีการแตกกิ่งก้านสาขาหรือไม่ ถ้ามีการแตกกิ่งก้านสาขา กิ่งที่แตกออกมาทำ
มุมอย่างไร เช่น แยกเป็นมุมฉาก (right angle branching) หรือเป็นมุมแหลม (acute angle branching)
9. ในสาขาร (hyphae) มีผนังกัน (septum) หรือไม่ ถ้ามี มีบ่อย หรือมีนานๆ ครั้ง (non-septate, septate,
rare septate hyphae)
10. ถ้าเป็นเชื้อราชนิดสา (yeast) ให้บรรยายว่าเป็น yeast like organism มีการเจริญพันธุ์แบบใด (budding or
binary fission) มีลักษณะพิเศษอะไรบ้าง เช่น มี capsule เป็นต้น
11. ในกรณีไขพยาธิ ให้บรรยายว่าพบไข่ของพยาธิอะไร เช่น พบไข่ของพยาธิ *Ascaris* เป็นต้น
12. สำหรับเชื้อมาลาเรีย ควรบรรยายว่าพบเชื้อมาลาเรียชนิดใด ระยะใดบ้าง และมีลักษณะอะไรที่ช่วยในการแยกเชื้อ
เช่น พบเชื้อมาลาเรียชนิด *Plasmodium vivax* ระยะ ameboid (หรือ พบ ameboid form ของ *Plasmodium vivax*),
infected red blood cell มีขนาดใหญ่กว่าปกติ เป็นต้น
13. ชื่อของเชื้อก่อโรคต้องเขียนให้ถูกต้อง
14. การรักษา แม้จะมียาที่รักษาได้หลายชนิด แต่ควรเลือกให้ยาที่ดีที่สุด